

PATRIK ROTFUS

STRAH MUDROGA

I tom

*Hronika o kraljoubici:
Dan drugi*

Prevela
Vesna Stojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Patrick Rothfuss

THE WISE MAN'S FEAR

Copyright © 2011 by Patrick Rothfuss

All rights reserved.

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

IZJAVE ZAHVALNOSTI

Mojim strpljivim obožavaocima, zato što su čitali moj blog i rekli mi da žele odličnu knjigu, čak i ako potraje malo duže.

Mojim pametnim beta čitaocima, za neprocenjivu pomoć i zato što su tolerisali moju paranoičnu tajnovitost.

Mom neverovatnom agentu, koji me je sačuvao od opsade vukova pred vratima, i to na više načina.

Mojoj mudroj urednici, jer mi je dala vremena i prostora da napišem knjigu kojom se ponosim.

Mojoj voljenoj porodici, jer me je podržavala i podsećala na to da je dobro s vremena na vreme izaći iz kuće.

Mojoj devojci punoj razumevanja, zato što me nije ostavila kad sam od stresa posle neprestanog prepravljanja postao sujetan i grozan.

Mojoj dragoj bebici, zato što voli taticu, iako ovaj stalno mora da piše. Čak i kad se odlično zabavljamo. Čak i kad pričamo o patkama.

Četiri strane civilizacije

SILD

Ralijen

KOMONVELT

Anilin

Univerzitet

Imri

Katranovo

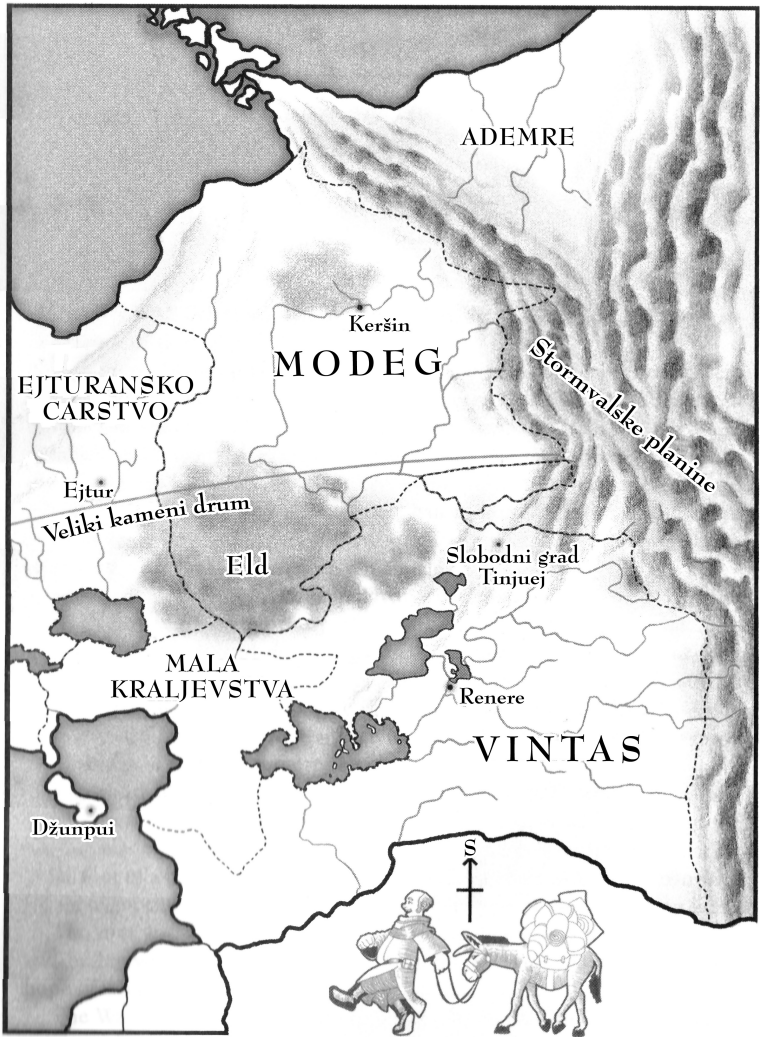
Svetovrel

Šumor

IL

more
Sente

PROLOG

Trostruka tišina

SAMO ŠTO NIJE SVANULO. U GOSTIONICI *KRAJPUTAŠ* VLADA TIŠINA, a ta je tišina bila trostruka.

Najočiglednija je ona ogromna, odzvanjajuća tišina onoga što nedostaje. Da je bilo oluje, kapi kiše bi tapkale i dobovale po puzavicama selasa iza gostionice. Grom bi mumlao i gruvao i, poput opalog jesenjeg lišća, oterao tišinu niz put. Da je u gostionici bilo putnika koji se meškolje u sobama, oni bi protezanjem i gundanjem odagnali tišinu poput izbledelih, poluzaboravljenih snova. Da ima muzike... ali ne, naravno da muzike nema. Zapravo, ničeg od toga nema, i tako tišina ostade.

U *Krajputašu*, jedan tamnokosi čovek lagano je za sobom zatvorio zadnja vrata. Krećući se kroz potpunu tamu, odšunjao se kroz kuhinju i točionicu pa niz podrumske stepenice. Vešt u tome, s lakoćom je izbegavao rasklimatane daske koje bi mogle zastenjati ili zaškripati pod njegovom težinom. Svaki lagani korak proizveo bi samo jedva čujno *tap* na podu. Time i on potajno dade mali doprinos većoj, odzvanjajućoj tišini. Poput nekakve mešavine, kontrapunkta.

Treću tišinu nije lako primetiti. Oslušnete li dovoljno dugo, možda biste je osetili u mrazom prekrivenom prozorskom staklu i zidovima gostioničareve sobe od glatkog maltera. Nalazi se u teškom kovčegu

u dnu tvrdog, uskog kreveta. Nalazi se i u rukama čoveka koji tu nepomično leži, iščekujući prve blede nagoveštaje jutarnjeg svetla.

Čovekova kosa je prirodno crvena, crvena poput plamena. Oči su mu tamne i daleke i on leži pomireno kao neko ko je odavno izgubio svaku nadu da će zaspati.

Krajputaš je njegov, baš kao što je i treća tišina njegova. Tako i priliči, jer to je i najveća od tri tišine i obuhvata ostale. Duboka je i prostrana poput svršetka jeseni. Teška je poput velikog uglačanog rečnog kamena. To je uporan, rezak zvuk čoveka koji čeka da umre.

POGLAVLJE PRVO

Jabuka i zova

NASLONJEN NA DUGAČKU TEZGU OD MAHAGONIJA, BAST SE DOSA-
đivao. Osvrnuo se po praznoj prostoriji i uzdahnuvši preturao
dok nije našao čistu pamučnu krpu. Tada je, pomiren sa sudbinom,
počeo da glanca tezgu.

Trenutak kasnije, nagnuvši se napred, zaškilji u jedva primetnu
mrljicu. Zagrebao je i namrštio se videvši masnu fleku koju je osta-
vio njegov prst. Nagnuo se bliže, zamaglio tezgu dahom i žustro je
protrljao. Najzad je zastao, dahnuo na drvo i napisao neku prostotu
na zamagljenoj površini.

Bacivši krpu, probio se između praznih stolova i stolica do velikih
prozora gostionice. Dugo je tu stajao i gledao u prašnjavi put koji je
prolazio kroz centar grada.

Ponovo je uzdahnuo i ushodao se po sobi. Kretao se opušteno i
skladno poput plesača, sa savršenom bezbrižnošću mačke. Ali pokret
koji je napravio prošavši rukom kroz tamnu kosu odavao je nemir.
Njegove plave oči neumorno su prelazile po prostoriji, kao da traže
izlaz. Kao da tragaju za nečim što nije već stotinu puta video.

Ničeg novog, međutim, nije bilo. Prazni stolovi i stolice. Prazne
visoke stolice za tezgom. Na radnoj ploči iza tezge stajale su dve ogro-
mne bačve, jedna za viski, druga za pivo. Između bačvi nalazilo se
mnoštvo boca svih boja i oblika. Iznad boca visio je mač.

Bastu pogled ponovo pade na boce. Dugo ih je zamišljeno posmatrao, pa se vratio iza tezgje i izvadio težak glineni vrč.

Duboko udahnuvši, upro je prstom u prvu bocu u donjem nizu i počeo da izgovara razbrajalicu.

Javor. Jasen.

Igra nova.

Lista. Cveta.

Mlada zova.

Završio je stihove pokazujući prstom na zdepastu zelenu bocu. Izvukao je pampur, obazrivo potegao, pa se stresao napravivši kiselo lice. Brzo je spustio bocu i umesto nje uzeo zakrivljenu crvenu. Gucnuo je, zamišljeno cokuo vlažnim usnama, pa klimnuvši glavom izdašno nasuo u vrč.

Pokazavši na narednu bocu, ponovo je počeo sa razbrajalicom:

Tepih. Tkalja.

Mesečina.

Vrba. Prozor.

Sveća sija.

Ovog puta izbor je pao na prozirnju bocu s bleožutim pićem. Izvukavši pampur, Bast dobrano nasu u vrč ne trudeći se da pre toga okusi. Odložii bocu, pa podiže vrč i, prenađlašenim pokretom, protrese ga pre nego što je uzeo gutljaj. Blistavo se osmehnuo i prstom ćuknuo novu bocu tako da je tiho zazvonila, pa ponovo započeo jednolično recitovanje:

Žito. Jećam..

Ćuvaj. Skloni.

Zimski vetar...

Jedna podna daska zaškripa i Bast podiže pogled blistavo se osmehnuvši. „Dobro jutro, Reši.“

Crvenokosi gostioničar stajao je u dnu stepeništa. Šake dugih prstiju obrisao je o čistu kecelju i dugačke rukave košulje. „Da li se naš gost probudio?“

Bast je odmahnuo glavom. „Ni da šušne, ni da priviri.“

„Imao je nekoliko napornih dana“, reče Kout. „Verovatno ga je stiglo.“ Oklevao je, pa podigao glavu i onjušio. „Jesi li ti to pio?“ U pitanju je bilo više radoznalosti nego optužbe.

„Ne“, odgovorio je Bast.

Gostioničar izvi obrvu.

„Kušao sam“, reče Bast naglasivši tu reč. „Prvo se kuša pa se onda pije.“

„Ah“, kaza gostioničar. „Dakle, spremao si se da piješ?“

„Malog ti boga, da“, reče Bast. „I to obilato. A šta, kog đavola, pa ima da se radi?“ On izvuče vrč ispod tezge i zagleda se u njega. „Nadao sam se zovi, a dobio nekakvu dinju.“ Zamišljeno ga je protresao. „I još nešto začinjeno.“ Popio je još jedan gutljaj i suzio oči pokušavajući da prepozna ukus. „Cimet?“, upitao je pogledavši u nizove boca. „Imaš li uopšte još zove?“

„Tu je negde“, reče gostioničar i ne pogledavši u boce. „Stani malo i saslušaj me, Baste. Moramo da popričamo o onom što si sinoć uradio.“

Bast se ukočio. „Šta sam uradio, Reši?“

„Zaustavio si ono stvorenje iz Mejla“, reče Kout.

„Oh.“ Bast se opustio i nehatno odmahnuo rukom. „Samo sam ga usporio, Reši. To je sve.“

Kout je odmahnuo glavom. „Shvatio si da to nije bio običan ludak. Pokušao si da nas upozoriš. Da nisi onako brzo delao...“

Bast se namršti. „Nisam bio baš toliko brz. Dohvatio je Šepa.“ Pogledao je u dobro oribane podne daske kraj tezge. „Sviđao mi se Šep.“

„Svi ostali će misliti da nas je spasao kovačev šegrt“, reče Kout. „A verovatno je tako i najbolje. Ali ja znam istinu. Da nije bilo tebe, iskasapilo bi sve u gostionici.“

„O, Reši, to nije tačno“, reče Bast. „Ti bi ga ubio kao pile. Ja sam ga samo prvi dohvatio.“

Gostioničar samo sleže ramenima. „Ono sinoć navelo me je na razmišljanje“, rekao je. „Zapitao sam se šta bismo mogli učiniti da ovo mesto bude bezbednije. Jesi li čuo nekada 'Lov belih jahača?'“

Bast se osmehnuo. „Ta pesma je bila naša pre nego što je postala vaša, Reši.“ Udahnuo je i zapevao umilnim tenorom:

*Konje bele jahali su
srebrn mač i luk od roga,
gipki venac nosili su
svežeg granja zelenoga.*

Gostioničar klimnu glavom. „Baš sam tu strofu imao na umu. Misliš da ćeš moći da se pobrineš za to dok ja ovde sve priprelim?“

Bast oduševljeno klimnu glavom i gotovo polete, zastavši na kuhinjskim vratima. „Nećeš početi bez mene?“ zabrinuto je upitao.

„Poćemo čim naš gost bude nahranjen i spreman“, reče Kout. Ipak, videvši izraz na licu svog učenika, malo je popustio. „I pored toga, verujem da imaš sat-dva.“

Bastu pogled na trenutak odluta kroz vrata.

Na gostioničarevom licu zatitra osmeh. „I pozvaću te pre nego što počnemo.“ Odmahnuo je rukom kao da ga tera. „Idi sad.“

Čovek koji je sebe zvao Kout obavio je svakodnevne poslove u *Krajputašu*. Kretao se gotovo mehanički, poput teretnih kola na dobro usećenom koloseku.

Najpre se pozabavio hlebom. Rukama je umešao brašno, šećer i so ne trudeći se da ih odmerava. Dodao je komad kvasca iz glinene tegle u ostavi, umesio testo, oblikovao vekne i ostavio ih da narastu. Ubacio je lopatu žara iz peći u kuhinji i raspalio vatru.

Zatim je prešao u trpezariju i ubacio vatru u crni zidani kamin, očistivši pepeo s masivnog ognjišta uz severni zid. Natočio je vodu na pumpi, oprao ruke i doneo iz podruma komad ovčetine. Nasekao je još drva, uneo ogrev, izbušio naraslo testo za hleb i primakao ga peći, sada zagrejanu.

A onda najednom više nije imalo šta da se radi. Sve je bilo spremno. Sve čisto, sve sređeno. Crvenokosi čovek je stajao iza tezge, a pogled mu se polako vraćao izdaleka, usredsređujući se na sada i ovde, na samu gostionicu.

Zaustavio se na maču koji je visio na zidu iznad boca. Nije taj mač bio naročito lep – niti je imao ukrase, niti je posebno zapadao za oko. Na neki način, delovao je preteći. Poput visoke litice. Bio je siv, bez mrlje i hladan na dodir. Oštar poput slomljenog stakla. U crno drvo postolja bila je urezana jedna jedina reč: *Ludost*.

Gostioničar začu teške korake na drvenom odmorištu. Reza na vratima bučno zazveča, uslediše glasno *Zdravooo* i lupanje.

„Samo trenutak!“, uzviknu Kout. Požurio je ka ulazu i okrenuo teški ključ u blistavoj mesinganoj bravi.

Napolju je stajao Grejam s debelom rukom spremnom da pokuca na vrata. Kad je ugledao gostioničara, njegovo ogrubelo lice raširilo se u osmeh. „Bast je opet jutros otvorio umesto tebe?“, upitao je.

Kout se popustljivo osmehnu.

„Dobar je on momak“, reče Grejam. „Samo malo nervozan. Pomislio sam da ćeš danas zatvoriti.“ Nakašljao se i na trenutak oborio pogled. „Ne bi me iznenadilo, kad se sve uzme u obzir.“

Kout je stavio ključ u džep. „Otvoreni smo, kao i uvek. Šta mogu da učinim za tebe?“

Grejam se pomerio s dovratka i pokazao glavom na ulicu i obližnja kolica – nova, od svetlog uglačanog drveta i sa blistavim metalnim obručima. Na njima su stajale tri bačve. „Znao sam da noćas neću oka sklopiti, pa sam ti napravio sve do jedne. Osim toga, čujem da će Bentonovi danas svratiti sa poslednjim kasnim jabukama.“

„Mnogo ti hvala.“

„Dobre i čvrste da izdrže preko zime.“ Grejam priđe i ponosno čuknu bačvu. „Ništa bolje ne utoli glad nego zimska jabuka.“ Podigao je pogled, a oči mu zasjaše, i ponovo čuknuo bačvicu. „Kopčaš? Utoli?“

Kout zastenja protrljavši lice.

Grejam se tiho zakikota i pređe rukom preko jednog od blistavih metalnih obruča na bačvi. „Nikad nisam napravio bačvu s mesingom, ali ove su ispale bolje nego što sam se nadao. Javi mi ako popuste. Srediću ih.“

„Drago mi je da se nisi mnogo namučio“, reče gostioničar. „Podrum ume da bude vlažan. Plašim se da bi kroz neku godinu gvožđe naprosto zardalo.“

Grejam klimnu glavom. „Pametno“, reče. „Malo njih razmišlja unapred.“ Protrljao je šake. „Hoćeš li da mi pomogneš? Ne bih da neku ispustim i izgrebem ti pod.“

Baciše se na posao. Dve bačve povezane mesingom završiše u podrumu dok su treću odneli iza tezge, kroz kuhinju do ostave.

Nakon toga, vratiše se u trpezariju, svako sa svoje strane tezge. Načas je vladala tišina dok se Grejam osvrtao po praznoj točionici. Za tezgom su nedostajale dve visoke stolice, a tamo gde je ranije stajao jedan od stolova ostalo je prazno mesto. U urednoj prostoriji to je bilo oči kao rupa među zubima.

Grejam jedva odvoji pogled od dobro izribanog dela poda kraj tezge. Zavukao je ruku u džep i izvadio nekoliko tamnih gvozdениh šimova, a ruka mu tek malčice zadrhta. „Hoćeš da mi doneseš jedno malo pivo, Koute?“ upitao je promuklim glasom. „Znam da je rano, ali čeka me naporan dan. Pomažem Murionovima da požanju žito.“

Gostioničar je izvadio pivo i čutke ga pružio Grejamu. Ovaj u jednom gutljaju ispi polovinu. Oči su mu se zacrvenele. „Gadna rabota, ono od sinoć“, rekao je ne pogledavši ga u oči, pa popio još jedan gutljaj.

Kout klimnu glavom. Gadna rabota, ono sinoć. Izgleda da je to sve što će Grejam reći o smrti čoveka koga je poznao celog života. Ovi ljudi dobro poznaju smrt. Sami kolju stoku. Umiru od groznice, padova ili zagnojenih slomljenih kostiju. Smrt je poput neugodnog suseda – čovek mu se ne obraća iz straha da bi ovaj mogao da ga čuje i poseti ga.

Izuzev priča, naravno. Priče o otrovanim kraljevima, dvobojima i starim ratovima nisu opasne. U njima smrt nosi odeću stranaca i daleko je od vašeg praga. Zapaljeni odžak ili gušobolja su užasni. Ali suđenje Gibe i opsada Enfasta nešto su drugo. Oni su poput molitve, poput bajalice koju promrmljaš kasno u noć dok sam ideš kroz mrak. Priče su poput amajlija kupljenih od uličnog prodavca za polupeni, za svaki slučaj.

„Koliko će onaj pisar da se zadrži?“ upitao je Grejam trenutak kasnije, a glas mu odjeknu u peharu. „Možda bi trebalo nešto da zapišem, za svaki slučaj.“ Malčice se namrštio. „Moj tata je to uvek zvao polaganje računa. Ne sećam se kako se to stvarno zove.“

„Ako treba da se pobrineš samo za svoju imovinu, to je upravljanje imovinom“, suvo reče gostioničar. „Ukoliko se odnosi na nešto drugo, zove se ukaz o preporučenom delovanju.“

Grejam ga pogleda izvivši obrvu.

„Tako sam bar čuo“, reče gostioničar oborivši pogled i trljajući tezgu čistom belom krpom. „Pisar je rekao nešto slično.“

„Ukaz...“, promrmlja Grejam u vrč. „Mislim da ću ga samo zamoliti da položim račune, pa nek te ozvaniči kako mu volja.“ Pogledao je u gostioničara. „Verovatno će i drugi želeti nešto slično, s obzirom na to kakva su vremena.“

Gostioničar kao da se na trenutak ljutito namršti. Ali ne, ni slučajno. Stajao je iza tezge, a na licu mu je, kao i uvek, bio spokojan i prijatan izraz. Lagano je klimnuo glavom. „Pomenuo je da će početi s radom oko podneva“, reče Kout. „Malo ga je uznemirilo ono sinoć. Ako se iko pojavi pre podneva, plašim se da će se razočarati.“

Grejam sleže ramenima. „Svejedno. Ionako u gradu do ručka neće ostati više od desetak ljudi.“ Popio je još jedan gutljaj piva i pogledao kroz prozor. „Danas je bez sumnje dan za rad u polju.“

Gostioničar kao da se malo upustio. „Biće on ovde i sutra. Zato nema potrebe da svi nagrnu danas. Ukrali su mu konja kod Opatovog gaza, pa pokušava da nađe novog.“

Grejam saosećajno coknu. „Jadničak. Nema tih para za koje će naći konja dok je žetva u jeku. Čak ni Karter nije mogao da nađe zamenu za Neli nakon što ju je kod Starkamen mosta napao onaj stvor nalik pauku.“ Odmahnuo je glavom. „Ne ide mi u glavu da se nešto tako dogodi ni tri kilometara od tvojih vrata. Onomad...“

Grejam zastade. „Gospoda mi i gospe, zvučim kao moj stari ćaća.“ Uvukao je bradu i progovorio malo grubljim glasom: „Kad sam ja bio mali, beše valjano vreme. Vodeničar nije držao palac na vagi, a narod je znao da treba da gleda svoja posla.“

Gostioničar se čežnjivo osmehnu. „Moj otac je govorio da je pivo bilo bolje, a putevi manje izbrzdani.“

Grejam se osmehnu, ali osmeh mu brzo iščeze. Oborio je pogled kao da mu je neprijatno zbog onog što će reći. „Znam da nisi odavde, Koute. Teško je to. Neki ljudi misle da stranac jedva da zna koje je doba dana.“

Duboko je udahnuo, i dalje izbegavajući gostioničarev pogled. „Ali cenim da znaš i ono što drugi ne znaju. Imaš nekako *šire* gledište.“ Podigao je pogled, ozbiljnih i umornih očiju s tamnim kolotovima od nespavanja. „Da li je sve tako mračno kao što se u poslednje vreme čini? Ili sam ja samo ostario kao moj ćaća, pa mi sad sve ima pomalo gorak ukus u poređenju s vremenom kad sam bio mali?“

Kout je dugo brisao tezgu kao da mu nije do priče. „Mislim da sve obično jeste loše, kako god da se uzme“, rekao je. „Moguće je da samo mi stariji to vidimo.“

Grejam zaklima glavom, pa se namršti. „Samo što ti nisi star, zar ne? Često to zaboravim.“ Odmerio je crvenokosog čoveka. „Mislim, krećeš se kao starac i pričaš kao starac, ali to nisi, zar ne? Kladam se da si upola mlađi od mene.“ Zaškiljio je u gostioničara. „Koliko ti je uopšte godina?“

Gostioničar se umorno osmehnuo. „Dovoljno da se osećam staro.“

Grejam otfknu. „Premlad da bi gundao kao starac. Trebalo bi da juriš za ženama i upadaš u nevolje. Pusti nas starce da se žalimo zbog toga što se svet raspada.“

Stari stolar se odvoji od tezge i krenu ka vratima. „Vratiću se da popričam s tvojim pisarem kad napravimo pauzu za ručak. Nisam jedini. Ima ih mnogo koji će hteti da neke stvari zvanično zapišu kad ugrabe priliku.“

Gostioničar je duboko udahnuo i polako izdahnuo. „Grejame?“

Čovek se okrete s rukom na vratima.

„Nisi samo ti u pitanju“, reče Kout. „Zaista je loše, a imam osećaj da će biti još gore. Neće škoditi ako se čovek pripremi za tešku zimu. A možda i da se pripremi za odbranu, ako ustreba.“ Gostioničar sleže ramenima. „Takav bar ja osećaj imam.“

Grejam smrknuto stisnu usta. Ozbiljno klimnu glavom. „Pa, drago mi je, valjda, što nemam samo ja taj osećaj.“

Zatim se silom osmehnuo i počeo da zavrće rukave na košulji, okrenuvši se ka vratima. „Ipak“, reče, „gvožđe se kuje dok je vruće.“

Nedugo zatim Bentonovi navratiše s kolicima punim kasnih jabuka. Gostioničar je kupio polovinu onog što su doneli i proveo narednih pola sata razvrstavajući i odlažući jabuke.

One najzelenije i najčvršće smestio je u bačve u podrumu, pažljivo ih ređajući i pakujući u piljevinu pre nego što je čekićem zakucao poklopce. One skoro sasvim zrele dospale su u ostavu, a onim udarenim ili nagnjilim bilo je suđeno da završe u jabukovači, da budu isečene na četvrtine i ubačene u ogromno limeno korito.

Dok ih je razvrstavao i pakovao, crvenokosi čovek je delovao zadovoljno. Ali pažljiviji posmatrač primetio bi da su mu ruke, doduše, zauzete, ali da mu je pogled negde daleko. I, mada mu je lice bilo spokojno, čak prijatno, na njemu nije bilo radosti. Nije pevušio ni zviždukao dok je radio. Nije pevao.

Kad su i poslednje jabuke razvrstane, izneo je metalno korito iz kuhinje kroz zadnja vrata. Bilo je sveže jesenje jutro, a iza gostionice se nalazila mala, skrovita bašta zaklonjena drvećem. Kout izruči gomilu iseckanih jabuka u drvenu presu za jabukovaču i čvrsto zatvori poklopac da se više ne pomera.

Zavrnu dugačke rukave košulje do iznad lakata, pa dugim, skladno oblikovanim šakama uhvati ručke prese i povuče. Presa poče da se okreće nadole, pritiskajući jabuke pre nego što stade da ih drobi. Okreni i uhvati. Okreni i uhvati.

Da ga je neko video, primetio bi da njegove ruke nisu nežne ruke gostioničara. Kad bi povukao drvene ručke, mišići na podlakticama iskočili bi, zategnuti kao upredena užad. Koža mu je bila ispresecana starim ožiljcima, uglavnom bledim i tankim poput pukotina u zimskom ledu. Neki su pak, crveni i gnevni, odskakali na bledej koži.

Gostioničareve ruke hvatale su i povlačile, hvatale i povlačile. Čulo se samo škripanje drveta i lagano kapanje jabukovače koja teče u vedro. U tome je bilo izvesne pravilnosti, ali ne i muzike, a gostioničareve oči, daleke i nevesele, behu toliko bledozelene da su bezmalo mogle proći i kao sive.

POGLAVLJE DRUGO

Zelenika

STIGAVŠI DO PODNOŽJA STEPENIŠTA, HRONIČAR KROČI U TRPEZARIJU *Krajputaša* noseći preko ramena pljosnatu kožnu torbu. Na vratima zastade i odmeri crvenokosog gostioničara, usredsređeno nagnutog nad tezgu.

Kad uđe u prostoriju, nakašlja se. „Žao mi je što sam se uspa-
vaó“, reče. „Zapravo nije...“ Zastao je kad je video šta je na tezgi.
„Praviš pitu?“

Kout podiže pogled s pite čiju je koru savijao prstima. „*Pite*“, reče
naglasivši množinu. „Da. Zašto?“

Hroničar zausti da nešto kaže, ali odustade. Pogled mu polete
ka maču koji je, siv i nem, visio iza tezge, pa nazad na crvenokosog
čoveka koji je pažljivo stiskao koricu oko ruba tepsije. „Kakvu pitu?“

„Od jabuke.“ Kout se ispravio i triput pažljivo zasekao koru. „Znaš
li koliko je teško napraviti dobru pitu?“

„Ne baš“, priznade Hroničar i uzrjano pogleda oko sebe. „Gde
ti je pomoćnik?“

„Bog će ga znati“, reče gostioničar. „Prilično je teško. Mislim, prav-
ljenje pita. Ne bi se reklo, ali to je dosta zahtevan posao. S hlebom
i supom je lako. S pudingom takođe. Ali pita je komplikovana. To
shvatiš tek kad probaš sam da je napraviš.“

Hroničar neodređeno zaklima glavom, ne znajući šta se još od njega očekuje. Smaknuo je torbu s ramena i spustio je na obližnji sto.

Kout obrisa ruke o kecelju. „Znaš onu kašu koja ostane kad cediš jabuke za jabukovaču?“

„Komina?“

„Komina“, ponovi Kout s velikim olakšanjem. „Tako se to zove. Šta ljudi rade s njom nakon što iscede sok?“

„Od komine grožđa može se dobiti slabo vino“, reče Hroničar. „Ili ulje, ako je ima dosta. Ali komina od jabuka je uglavnom neupotrebljiva. Može poslužiti kao gnojivo ili za zagrtanje, ali ne вреди mnogo ni kao jedno ni kao drugo. Ljudi njom uglavnom hrane stoku.“

Kout zamišljeno klimnu glavom. „I nisam mislio da bi je tek tako bacili. Ovde se sve, na ovaj ili onaj način, iskoristi. Komina.“ Izgovorio je to kao da kuša tu reč. „Već dve godine lupam glavu oko toga.“

Hroničar je delovao zbunjeno. „Svako u gradu mogao je to da ti kaže.“

Gostioničar se namršti. „Ako to svi znaju, onda ne smem da pitam“, rekao je.

Čuo se tresak kad su se vrata zatvorila, a odmah zatim vedar, nehanjan zvižduk. Iz kuhinje je izronio Bast noseći pune ruke nakostrešenih grančica zelenike umotanih u bele čaršave.

Kout smrknuto klimnu glavom i protrlja ruke. „Divno. A sad kako da...“ Oči mu se suziše. „Da li su to moji najbolji čaršavi?“

Bast pogleda u svežanj. „Pa, Reši“, reče polako, „zavisi. Imaš li loše čaršave?“

Gostioničareve oči na trenutak ljutito blesnuše, a onda uzdahnuvši reče: „Ma nije ni važno.“ Pružio je ruku i izvukao iz svežnja jednu dugačku grančicu. „Šta ćemo uopšte s ovim?“

Bast sleže ramenima. „Nisam ni sam načisto, Reši. Znam da su Siti imali običaj da jašu noseći vence od zelenike kad su išli u lov na premetljivce...“

„Ne možemo da idemo noseći na glavi vence od zelenike“, Kout odbaci tu ideju. „Ljudi bi svašta pričali.“

„Baš me briga šta ovdašnje gedže misle“, promrmlja Bast počevši da upliće nekoliko dugačkih, gipkih grančica. „Kad premetljivac uđe u tvoje telo, ti si kao lutka. Mogu te naterati da sam sebi odgrizeš jezik.“ Stavio je napola završen venac sebi na glavu da vidi odgovara li. Nabrao je nos. „Bocka.“

„U pričama koje sam ja čuo, i zelenika ih zarobi u neko telo.“

„Zašto jednostavno ne bismo nosili gvožđe?“, upita Hroničar. Ona dvojica iza tezge začuđeno ga pogledaše kao da su gotovo zaboravili da je tu. „Mislim, ako je to vilenjak...“

„Nemoj govoriti vilenjak“, s omalovažavanjem reče Bast. „Zvučiš kao dete. Kaže se vilinski stvor. Vilin-stvor, ako baš hoćeš.“

Hroničar je na trenutak oklevao pre nego što je nastavio. „Ako to čudo sklizne u telo nekog ko nosi gvožđe, zar ga gvožđe ne bi povredilo? Zar ne bi jednostavno iskočilo napolje?“

„Mogu te naterati da sam. Sebi. Odgrizeš. Jezik“, ponovio je Bast kao da se obraća naročito glupom detetu. „Kad uđu u tebe, nateraću te da sam sebi rukom iskopaš oko, lako kao da bereš krasuljak. Zašto misliš da ne bi mogli da skinu narukvicu ili prsten?“ Odmahnuo je glavom i oborio pogled uplićući još jednu blistavo-zelenu grančicu zelenike u venac. „Osim toga, nek sam proklet ako na sebe stavim gvožđe.“

„Ako mogu da iskaču iz tela“, reče Hroničar, „zašto jednostavno onaj stvor sinoć nije napustio telo onog čoveka? Zašto nije uskočio u nekog od nas?“

Jedno vreme je vladao tajac pre nego što Bast shvati da ona dvojica gledaju u njega. „Mene pitaš?“ Nasmejao se s nevericom. „Nemam pojma. *Anpauen*. Poslednji premetljivci pohvatani su pre više stotina godina. Mnogo pre mog vremena. Samo sam čuo priče.“

„Kako onda da znamo da *nije* iskočio?“, polako reče Hroničar kao da nerado pita. „Kako da znamo da nije još uvek ovde?“ Sedeo je veoma ukočeno na svom mestu. „Kako da znamo da baš sad nije u nekom od nas?“

„Čini se da je umro s plaćenikovim telom“, reče Kout. „Videli bismo kako ga napušta.“ Pogledao je u Basta. „Navodno bi dok napuštaju telo trebalo da izgledaju kao tamna senka ili dim, zar ne?“

Bast klimnu glavom. „Osim toga, da je iskočio, jednostavno bi počeo da ubija ljude u novom telu. Tako obično rade. Prelaze iz tela u telo dok svi ne budu mrtvi.“

Gostioničar se ohrabrujuće osmehnu Hroničaru. „Vidiš? Možda to čak i nije bio premetljivac. Možda je samo bilo nešto slično tome.“

Hroničar je delovao pomalo smeteno. „Ali kako da budemo sigurni? Moglo bi sad da bude u bilo kome u gradu...“

„Moglo bi da bude u meni“, bezbrižno reče Bast. „Možda samo čekam da se opustiš pa da te ugrizem za grudi, baš iznad srca, i isisam ti svu krv. Kao kad iz šljive isisaš sok.“

Hroničareva usta izviše se u tanku liniju. „Nije smešno.“

Bast podiže pogled i vragolasto mu se iskezi. Ali bilo je nečeg čudnog u izrazu na njegovom licu. Zadržao se malčice predugo. Kez je bio preširok. Njegove oči posmatrale su Hroničara malo iskosa, umesto da gledaju ravno u njega.

Bast se na trenutak ukruti, a njegovi gipki prsti prestali su da upliću zeleno lišće. Začudeno je pogledao šake, pa bacio na tezgu napola završen venac od zelenike. Osmeh mu polako iščeze i zameni ga zbunjen izraz. Osvrnuo se po točionici. „*Te veyan?*“, reče čudnim glasom, zastakljenog i zbunjenog pogleda. „*Te-tanten ventelanet?*“

A onda, zapanjujućom brzinom, izlete iza tezge i baci se na Hroničara. Ovaj skoči sa stolice i potrča kao lud. Prevrnuo je dva stola i pet-šest stolica, sapleo se i strovalio na pod mlatarajući rukama, dok je nogama mahnito grabio ka vratima.

Divlje posrćući, sav užasnut i prebledeo, baci pogled preko ramena i vide da Bast jedva da je napravio tri koraka. Tamnokosi mladić stajao je pored tezge, gotovo presamićen, i tresao se bespomoćno se smejući. Jednom rukom delimično je pokrio lice dok je drugom pokazivao u Hroničara. Toliko se jako smejavao da je jedva hvatao dah. Trenutak kasnije morao je čak da se pridrži za tezgu.

Hroničar je bio samrtnički bled. „Magarčino!“, viknuo je s mukom se podigavši na noge. „Ti... magarčino!“

Jedva se pribirajući od smeha, Bast podiže ruke i slabašno, neodlučno zagreba po vazduhu, poput deteta koje izigrava medveda.

„Baste“, prekori ga gostioničar. „Ma daj. Stvarno.“ Ali, mada mu je glas bio strog, Koutove oči veselo su blistale. Usne su mu drhtale upinjući se da se ne izviju.

Povređenog dostojanstva, Hroničar se baci na sređivanje stolova i stolica, treskajući njima o pod nešto jače nego što je potrebno. Kad se konačno vratio za svoj sto, ukrućeno je seo. Bast je već ponovo stajao iza tezge i teško dišući odlučno se usredsredio na zeleniku u svojim rukama.

Hroničar ga je streljao pogledom trljajući golenicu. Bast priguši nešto što se moglo protumačiti kao kašalj.

Kout se tiho zakikota pa izvuče još jednu grančicu zelenike iz sve-žnja i dodade je dugačkom užetu koje je pravio. Uhvatio je Hroničarev pogled. „Da ne zaboravim, ljudi će danas navratiti da iskoriste tvoje pisarske usluge.“

Hroničar kao da se iznenadi. „Ma nije valjda?“

Kout klimnu glavom i uzrujano uzdahnu. „Da. Vest se već proširila, tako da tu nema pomoći. Moraćemo s njima da izlazimo na kraj kako budu dolazili. Srećom, svi s dve zdrave ruke biće do podneva zauzeti na polju, pa o tome nećemo morati da brinemo do...“

Gostioničarevi prsti se uspetljaše i prelomiše grančicu zelenike te mu se u mesnati deo palca duboko zabode trn. Crvenokosi čovek nije ni trepnuo ni opsovao, samo se ljutito namršti videvši kako mu se na šaci pojavila kapljica krvi, blistava poput bobice.

Primače palac ustima, s lica mu sasvim iščeze osmeh, a oči mu postadoše srdite i mračne. Bilo je gotovo zastrašujuće sa kolikom je naglašenom opuštenošću odbacio napola završeno uže od zelenike.

Pogledao je u Hroničara i obratio mu se sasvim smirenim glasom. „Hoću da kažem da bi trebalo dobro da iskoristimo vreme dok nas ne prekinu“, reče. „Ali verujem da bi najpre hteo nešto da doručkuješ.“

„Ako ti nije teško“, reče Hroničar.

„Ni najmanje“, kaza Kout, okrete se i pođe ka kuhinji.

Bast ga je zabrinuto ispratio pogledom. „Trebalo bi da skineš jabukovaču sa peći i staviš je iza da se hladi“, doviknu mu. „Poslednja tura je više ličila na džem nego na sok. A našao sam i neke trave dok sam bio napolju. Eno ih na buretu s kišnicom. Pogledaj mogu li da posluže za večeru.“

Kad su ostali sami u točionici, Bast i Hroničar dugo su se merkali preko tezge. Čuo se samo udaljeni tresak kad su se zadnja vrata zatvorila.

Bast napravi poslednje izmene na vencu zagledajući ga iz svih uglova. Primakao ga je licu kao da želi da ga omiriše. Umesto toga, duboko je udahnuo, zažmurio i izdahnuo na lišće zelenike, toliko nežno da se jedva pomerilo.

Otvorivši oči, dražesno se pokajnički osmehnulo i prišao Hroničaru. „Evo.“ Pružio mu je venac od zelenike.

Ovaj se i ne pomeri da ga uzme.

Bast se i dalje smešio. „Nisi primetio jer si bio zaokupljen padanjem“, rekao je blagim i tihim glasom. „Ali zapravo se nasmejao kad si pojurio. Triput, onako pošteno, iz stomaka. Kakav divan smeh ima. Poput voća. Poput muzike. Mesecima ga nisam čuo.“

Bast ponovo pruži venac od zelenike stidljivo se osmehnuvši. „Evo, ovo je za tebe. Začarao sam ga koliko sam mogao, tako da će ostati zelen i svež duže nego što bi pomislio. Nabrao sam zeleniku kako treba i svojim rukama je oblikovao. Tražena, upredena i korisno iskorišćena.“ Pružio ga je još malo, poput nervoznog mladića s buketom. „Uzmi. To je poklon dat dobrovoljno. Nudim ti ga bez obaveza, zakupa ili zaloga.“

Hroničar oklevajući uze venac. Zagledao ga je okrećući ga u rukama. Crvene bobice ugnezdile su se među tamnozelenim lišćem poput dragulja, a kako je venac bio vešto upleten, trnje je štrčalo na spoljašnju stranu. Kad je pažljivo stavio venac na glavu, savršeno mu je legao preko čela.

Bast se iscerio. „Živeo Gospodar nereda!“, uzviknuo je podigavši ruke. Oduševljeno se nasmejao.

Dok je skidao venac, Hroničaru na usnama zaigra osmeh. „Dakle“, tiho reče spuštajući ruke u krilo. „Znači li ovo da je među nama sve izglađeno?“

Bast zbunjeno nakrivi glavu. „Molim?“

Hroničaru kao da je bilo neugodno. „Ono što si rekao... sinoć...“

Bast je delovao iznenađeno. „A ne“, ozbiljno reče odmahujući glavom. „Ne. Nikako. Moj si, do srži kostiju. Ti si oruđe moje želje.“ On baci pogled u pravcu kuhinje, a na licu mu se pojavi ogorčen izraz. „A ti znaš šta ja želim. Nateraj ga da se seti da nije samo običan gostioničar koji peče pite.“ Poslednju reč je gotovo otfrknuo.

Hroničar se nelagodno promeškolji u stolici pogledavši u stranu. „I dalje ne shvatam šta ja mogu da uradim.“

„Uradićeš sve što budeš mogao“, tiho reče Bast. „Izmamićeš ga da izađe iz sebe samog. Probudićeš ga.“ Poslednje reči izgovorio je gnevno.

Spustio je ruku na Hroničarevo rame, a njegove plave oči jedva primetno se suziše. „Nateraćeš ga da se seti. Hoćeš.“

Hroničar je za trenutak oklevao, a onda pogleda u venac od zelenike u svom krilu i lagano klimnu glavom. „Učiniću šta budem mogao.“

„To je sve što bilo ko od nas i može“, reče Bast i prijateljski ga potapša po leđima. „Uzgred, kako tvoje rame?“

Hroničar je promrdao ramenom, a pokret je delovao čudno, s obzirom na to da je ostatak njegovog tela ostao ukočen i nepomičan. „Utrnulo je. Hladno. Ali ne boli.“

„To se moglo i očekivati. Na tvom mestu, ne bih se brinuo.“ Bast mu se ohrabrujuće osmehnuo. „Život je prekratak da biste se vi ljudi sekirali oko sitnica.“

Doručak dođe i prođe. Krompir, prepečenac, paradajz i jaja. Hroničar je smazao zavidnu količinu, a Bast je pojeo za trojicu. Kout se uzmuva, doneo još ogreva, naložio peč pripremajući je za pite i presuo u krčage jabukovaču koja se hladila.

Nosio je nekoliko krčaga do tezge kad se na drvenom odmorištu ispred gostionice začu bat čizama, glasan gotovo kao kucanje. Trenutak kasnije na vrata banu kovačev šegrt. Jedva šesnaest godina star, bio je jedan od najviših ljudi u gradu, širokih ramena i debelih ruku.

„Zdravo, Arone“, mirno reče gostioničar. „Zatvori, molim te, vrata. Napolju ima mnogo prašine.“

Čim se kovačev šegrt okrenuo ka vratima, gostioničar i Bast brzo i kao po dogovoru skloniše veći deo zelenike ispod tezge. Kad se ovaj ponovo okrenuo ka njima, Bast se već igrao nečim što je moglo biti i mali, nedovršen venac. Predmet napravljen kako bi zaludni prsti odagnali dosadu.

Kao da ništa nije primetio, Aron pohita ka tezgi. „Gospodine Koute“, uzbuđeno reče, „mogu li da dobijem malo hrane za put?“ Mahnuo je praznom vrećom od sargije. „Karter reče da ćete znati šta to znači.“

Gostioničar klimnu glavom. „Imam nešto hleba i sira, kobasica i jabuka.“ Dao je znak Bastu, koji dohvati vreću i odjuri u kuhinju. „Karter ide nekuda danas?“

„Idemo obojica“, reče mladić. „Orisonovi danas prodaju ovčeginu u Treji. Unajmili su Kartera i mene da pođemo s njima, pošto je na putevima toliko loše.“

„Treja“, zamišljeno ponovi gostioničar. „Znači, nećete se vraćati do sutra.“

Kovačev šegrt pažljivo spusti mršavi srebrni bit na uglačanu tezgu od mahagonija. „Karter se nada da će naći i zamenu za Neli. Ali ako ne uspe da nađe konja, kaže da će verovatno u kraljevu službu.“

Kout podiže obrve. „Karter će stupiti u vojsku?“

Mladić mu uputi osmeh koji je bio čudna mešavina keza i mrštenja. „Kaže, ako ne može da nađe konja za kola, ništa mu drugo ne preostaje. Kaže da se u vojsci pobrinu za tebe, nahrane te, dosta putuješ i tako to.“ Dok je govorio, oči su mu sijale od uzbuđenja, a na licu mu je bilo nešto između dečakog oduševljenja i ozbiljne muške zabrinutosti. „I više ne daju samo srebrnog plemića kad se prijaviš. Ovih dana ti, ako se upišeš, daju rojal. Ceo zlatni rojal.“

Gostioničarevo lice se smrknu. „Samo Carter razmišlja o tome da se prijavi, je l' tako?“ Pogledao je mladića u oči.

„Velike su to pare, jedan rojal“, priznade kovačev šegrt lukavo se nacerivši. „A teško se živi otkako mi je ćaća umro a mama se doselila ovamo iz Reniša.“

„A šta tvoja mama misli o tome što želiš da stupiš u kraljevu službu?“

Mladićevo lice se snuždi. „Nemojte sad da stajete na njenu stranu“, pobunio se. „Mislio sam da ćete vi razumeti. Vi ste muškarac, znate da čovek mora da se pobrine za svoju mamu.“

„Znam da bi tvoja mama radije da ti ostaneš kod kuće na bezbednom nego da se kupa u koritu zlata, dečaće.“

„Muka mi je od toga što me svi zovu 'dečaće'“, prasnu kovačev šegrt zajapurivši se. „Mogu nešto da uradim u vojsci. Kad pobunjenike nateramo da se pokore Kralju pokajniku, sve će ponovo krenuti nabolje. Prestaće sa ubiranjem poreza. Bentlijevi neće ostati bez zemlje. Putevi će ponovo biti bezbedni.“

Lice mu se tada smrknu i na trenutak uopšte nije izgledao toliko mlad. „I onda moja mama neće morati da sedi i brine kad me nema kod kuće“, rekao je mračno. „Neće se više noću triput buditi da proveru kapke na prozorima i rezu na vratima.“

Aron uhvati gostioničarev pogled i uspravi se. Kad se ne bi zgurio, bio je gotovo za glavu viši od gostioničara. „Ponekad čovek mora da stane u odbranu svog kralja i svoje zemlje.“

„A Rouz?“, tiho upita gostioničar.

Šegrt porumene i posramljeno obori pogled. Ramena mu se ponovo poguriše, a on se skupi poput jedra kad vetar popusti. „Gospode, zar svi znaju za nas?“

Gostioničar klimnu glavom blago se osmehnuvši. „U gradu kao što je ovaj nema tajni.“

„E pa“, odlučno reče Aron, „ovo radim i zarad nje. Zarad nas. S mojom platom i onim što sam uštedeo mogu da kupim kuću ili otvorim svoju radnju a da ne odlazim kod nekog pokvarenog zajmodavca.“

Kout zausti da nešto kaže, ali oćuta. Na trenutak se zamislio, koliko da jedanput dobro i duboko udahne, a onda je progovorio kao da veoma pažljivo bira reči. „Arone, znaš li ti ko je Kvout?“

Kovačev šegrt prevrnu očima. „Nisam budala. Koliko sinoć smo pričali priče o njemu, sećate se?“ Pogledao je preko gostioničarevog ramena ka kuhinji. „Slušajte, moram da krenem. Karter će biti besan kao pokisla kvočka ako ne...“

Kout mu pokaza da se umiri. „Da ti predložim nešto, Arone. Saslušaj šta imam da kažem i dobićeš hranu besplatno.“ Gurnuo je srebrni bit nazad preko tezge. „Onda možeš za to da kupiš u Treji nešto lepo za Rouz.“

Aron obazrivo klimnu glavom. „Pošteno.“

„Šta znaš o Kvoutu iz priča koje si čuo? Kakav bi on trebalo da bude?“

Aron se nasmeja. „Osim što je mrtav?“

Kout se slabašno osmehnu. „Osim što je mrtav.“

„Znao je svakojaku tajnu magiju“, reče Aron. „Znao je šest reči koje, kad mu ih prošapćeš na uvo, nateraju konja da pretrči sto šezdeset kilometara. Mogao je gvožđe da pretvori u zlato i uhvati munju u teglu od litar i sačuva je za kasnije. Znao je pesmu koja je otvarala svaku bravu i mogao je samo jednom rukom da probije jaka hrastova vrata...“

Aron ućuta. „Zapravo, sve zavisi od priče. Ponekad je junak, poput Princa Galanta. Jednom je spasao neke devojke od družine džinova...“

Još jedan slabašan osmeh. „Znam.“

„...ali u drugim pričama je prava bitanga“, nastavi Aron. „Ukrao je tajnu magiju s Univerziteta. Znaš, zato su ga izbacili. I nisu ga zvali Kvout Kraljoubica zato što je dobro svirao lautu.“

Osmeh iščeze, ali gostioničar klimnu glavom. „Istina. Ali kakav je bio?“

Aronovo čelo se nabra. „Imao je crvenu kosu, ako ste na to mislili. Sve priče tako kažu. Pravi đavo s mačem. Bio je užasno pametan. A imao je i vešt jezik, mogao je pričom da se izvuče iz svega.“

Gostioničar klimnu glavom. „Tako je. Dakle, da si ti Kvout, i da si užasno pametan, kao što kažeš, i da je najednom onome ko odseče tvoju glavu ponuđeno hiljadu rojala i celo vojvodstvo – šta bi uradio?“

Kovačev šegrt odmahnu glavom i sleže ramenima, očigledno u nedoumici.

„E pa, da sam ja Kvout“, reče gostioničar, „naveo bih ljude da poveruju da sam mrtav, promenio bih ime i našao neki gradić usred nedođije. Zatim bih otvorio gostionicu i dao sve od sebe da nestanem.“ Pogledao je u mladića. „To bih ja uradio.“

Aronov pogled prelete preko gostioničareve crvene kose i mača koji je visio iznad tezge, pa se ponovo zaustavi na gostioničarevim očima.

Kout polako klimnu glavom i pokaza na Hroničara. „Taj čovek nije samo običan pisar. On je neka vrsta istoričara i ovde je da zapiše istinitu priču o mom životu. Propustio si početak, ali ako želiš, možeš da saslušаш ostatak.“ Jednostavno se osmehnuo. „Mogu ti ispričati priče koje ranije niko nije čuo. Priče koje niko ponovo neće čuti. Priče o Felurijanki, kako sam od Adema naučio da se borim. Istinu o princezi Arijel.“

Gostioničar preko tezge dotače mladićevu ruku. „Istina je, Arone, da si mi drag. Mislim da si neobično pametan i ne bih voleo da vidim kako upropaštavaš svoj život.“ Duboko je udahnuo i pogledao šegrtu u oči. Zenice su mu bile zapanjujuće zelene. „Znam kako je ovaj rat počeo. Znam šta iza njega stoji. Kad to čuješ, nećeš više toliko izgarati da pobegneš i pogineš u borbi.“

Gostioničar pokaza na jednu praznu stolicu za stolom pored Hroničara, dražesno i jednostavno se osmehnuvši poput nekog princa iz bajke. „Šta kažeš?“

Aron se ozbiljno zagleda u njega, brzo pogleda u mač, pa opet u gostioničara. „Ako si ti zaista...“ Ućutao je i upitno pogledao u crvenokosog čoveka.

„Zaista jesam“, blago ga je uveravao Kout.

„...mogu li onda da vidim tvoj plašt neodređene boje?“, upita šegrt i isceri se.

Gostioničarev dražesni osmeh se ukruti i postade lomljiv poput smrskanog stakla.

„Pomešao si Kvouta s Taborlinom Velikim“, suvo reče Hroničar s druge strane sobe. „Taborlin je imao plašt neodređene boje.“

Aron zbunjeno pogleda u pisara. „Pa šta je onda Kvout imao?“

„Plašt od senke“, reče Hroničar. „Ako se dobro sećam.“

Mladić se ponovo okrete tezgji. „Možeš li onda da mi pokažeš svoj plašt od senke?“, upitao je. „Ili malo magije? Oduvek sam želeo da je vidim. Biće dovoljno i samo malo vatre ili munje. Ne bih da te umaram.“

Pre nego što je gostioničar mogao da odgovori, Aron iznenada prasnu u smeh. „Samo vas zavitlavam, gospodine Koute.“ Ponovo se nacerio, ovog puta još šire. „Gospoda mi i gospe, u životu nisam čuo nekog da toliko laže. Čak ni moj ujak Alvan nije mogao tako da slaže i da ostane ozbiljan.“

Gostioničar spusti pogled i nešto nerazgovetno promrmlja.

Aron pruži ruku preko tezge i položi široku šaku na Koutovo rame. „Znam da samo želite da pomognete, gospodine Koute“, srdačno reče. „Dobar ste vi čovek i razmisliću o onom što ste rekli. Ne žuri se meni da se prijavim. Samo želim da razmotrim mogućnosti koje su preda mnom.“

Kovačev šegrt žalosno odmahnu glavom. „Kunem vam se. Svi su me od jutros spopali. Mama je rekla da je dobila sušicu. Rouz mi je rekla da je trudna.“ Prošao je rukom kroz kosu zakikotavši se. „Ali moram reći da ste ih vi sve nadmašili.“

„Pa, znaš...“, reče Kout i slabašno se osmehnu. „Ne bih mogao tvojoj mami da pogledam u oči da nisam bar pokušao.“

„Možda biste imali izgleda da ste odabrali nešto što je lakše progutati“, reče Aron. „Ali svi znaju da je Kvoutov mač bio od srebra.“ Bacio je pogled na mač koji je visio na zidu. „A i nije se zvao Ludost. Zvao se Kajsera, ubica pesnika.“

Na to se gostioničar blago zaprepasti. „Ubica pesnika?“

Aron tvrdoglavo zaklima glavom. „Tako je, gospodine. A vaš pisar ima pravo. Ogrtač mu je bio sačinjen od paučine i senki i nosio je prstenje na svakom prstu. Kako ono ide?

*Na jednoj ruci prstenje nosi,
Od kamena, gvožđa, jantara, drveta i kosti.*

Kovačev šegrt se namršti. „Ne sećam se ostalog. Ima nešto o vatri...“ Izraz na gostioničarevom licu bio je nedokučiv. Pogledao je u svoje šake raširene povrh tezge, pa trenutak kasnije poče da recituje:

*Na drugoj mu ruci prstenje nevidljivo.
Kolud od krvi jedan je bio.
Onaj od vazduha poput šapata tanana,
U prstenu od leda krila se naprslina.
Prsten od plamena blistavo je sijao,
A poslednji prsten ime nije imao.*

„Tako je“, reče Aron osmehnuvši se. „Da nemate možda neki od njih iza tezge?“ Propeo se na prste kao da pokušava bolje da pogleda.

Kout se nesigurno, postideno osmehnu. „Ne. Plašim se da nemam.“

Obojica se trgoše kad Bast tresnu vreću od sargije na tezgu. „Ovo bi i tebi i Karteru trebalo da bude dovoljno za dva dana i još će vam preostati“, žustro reče.

Aron prebaci vreću preko ramena i htjede da krene, a onda zastade i ponovo pogleda u onu dvojicu iza tezge. „Moram da vas zamolim za uslugu. Stari Kob je rekao da će pripaziti na moju mamu, ali...“

Bast obiđe tezgu i potera Arona ka vratima. „Držim da će joj biti dobro. Ako želiš, mogu da navratim i do Rouz.“ Uputio je kovačevom šegrtu širok, pohotan osmeh. „Tek da se uverim da nije usamljena.“

„Bio bih ti zahvalan“, reče Aron s primetnim olakšanjem u glasu. „Bila je uzbuđena kad sam odlazio. Trebaće joj malo tešenja.“

Bast, koji je dopola otvorio vrata gostionice, zastade i s krajnjom nevericom pogleda u mladića širokih ramena. Zatim odmahnu glavom i nastavi da otvara vrata. „Tako je, idi sad. Lepo se provedi u velikom gradu. Nemoj da piješ vodu.“

Zatvorio je vrata i naslonio se čelom o drvo, kao da ga je iznenada svladao umor. „Trebaće joj malo tešenja?“, ponovio je ne verujući. „Povlačim sve što sam ikad rekao o tome koliko je taj momak pame-tan.“ Okrenuo se ka tezgi, optužujuće upirući prst u zatvorena vrata. „Eto šta biva“, odlučno reče ne obraćajući se nikom posebno, „kad svaki dan radiš s gvoždem.“

Gostioničar se neveselo zakikota naslonivši se na tezgu. „Toliko o mojoj legendarnoj slatkorečivosti.“

Bast prezrivo otrfrknu. „Momak je budala, Reši.“

„Da li bi trebalo da mi bude lakše jer nisam uspeo da ubedim budalu, Baste?“

Hroničar se tiho nakašlja. „To je samo priznanje predstavi koju ovde izvodiš“, reče. „Toliko dobro glumiš gostioničara da ne mogu da te zamisle u nekoj drugoj ulozi.“ Pokazao je na praznu točionicu. „Iskreno, iznenađen sam što si spreman da rizikuješ život ovde samo da tog mladića izvučeš iz vojske.“

„I nije neki rizik“, reče gostioničar. „I nije neki život.“ Uspravio se, obišao tezgu i krenuo ka stolu za kojim je sedeo Hroničar. „Ja sam odgovoran za svakog ko pogine u ovom glupom ratu. Nadao sam se da ću bar jednog spasti. Očigledno je čak i to van moje moći.“

Utonuo je u stolicu prekoputa Hroničara. „Gde smo juče stali? Nema smisla da se ponavljam ako ne moram.“

„Upravo si prizvao vetar i počastio Ambroza onim što mu je i sledilo“, reče Bast sa vrata. „I nešto si mnogo sanjario o svojoj ljubavi.“

Kout podiže pogled. „Ja ne *sanjarim*, Baste.“

Hroničar uze svoju pljosnatu kožnu torbu i izvadi list papira, čije su tri četvrtine bile ispunjene sitnim, pravilnim rukopisom. „Ako želiš, mogu da ti pročitam poslednji deo.“

Kout podiže ruku. „Dovoljno dobro se sećam tvog pisma da mogu sam da pročitam“, umorno reče. „Daj to ovamo. Možda ću dobiti nadahnuće.“ Pogledao je u Basta. „Dođi i sedi ako želiš da slušaš. Neću da mi tu obigravaš.“

Bast odskakuta do stolice, a Kout duboko udahnu i prelete preko poslednje stanice jučerašnje priče. Gostioničar je dugo ćutao. Usta mu se iskriviše u nešto što je moglo biti mrštenje, a onda u bleđi nagoveštaj osmeha.

Zamišljeno je klimnuo glavom ne skidajući pogled sa stranice. „Toliko sam svoje mladosti utrošio pokušavajući da dođem na Univerzitet“, reče. „Želeo sam da idem tamo još pre nego što je moja družina pobijena. Pre nego što sam saznao da Čandrijani nisu samo priča uz logorsku vatru. Pre nego što sam počeo da tražim Amire.“

Gostioničar se zavalio u stolicu, sa lica mu polako iščeze umor i on se zamisli. „Mislio sam da će kad stignem tamo sve biti jednostavno. Naučiću magiju i naći odgovore na sva svoja pitanja. Mislio sam da će sve biti jednostavno kao u bajci.“

Kvout se pomalo posramljeno osmehnu, što učini da mu lice izgleda iznenađujuće mlado. „A i moglo je da bude, da nisam tako lako sticao neprijatelje i upadao u nevolje. Hteo sam samo da sviram, pohađam časove i nađem odgovore. Sve što sam želeo nalazilo se na Univerzitetu. Hteo sam samo da ostanem.“ Klimnuo je glavom sam za sebe. „Trebalo bi da počnemo odatle.“

Gostioničar vrati list papira Hroničaru. Ovaj ga odsutno poravna rukom, skide poklopac s mastionice i umoči pero. Bast se žudno naže napred, cereći se poput uzbuđenog deteta.

Kvoutove blistave oči preleteše prostorijom obuhvativši sve. Duboko je udahnuo, iznenada se osmehnuo i na trenutak uopšte nije ličio na gostioničara. Oči su mu bile prodorne i blistave, zelene poput vlati trave. „Spreman?“

POGLAVLJE TREĆE

Sreća

SVAKI SEMESTAR NA UNIVERZITETU POČINJAO JE NA ISTI NAČIN: Slutrija pred prijemni, za kojom je sledila čitava desetica razgovora. Oni su, nekako, bili nužno zlo.

Ne sumnjam da je u početku to imalo smisla. U vreme kad je Univerzitet bio manji, verujem da su to zaista bili razgovori. Prilika da studenti popričaju sa svojim učiteljima o onom što su naučili. Dijalog. Rasprava.

Ali u današnje vreme na Univerzitetu boravi preko hiljadu studenata. Nije bilo vremena za raspravu. Umesto toga, svaki od njih bio je u samo nekoliko minuta obasut gomilom pitanja. Kako su razgovori bili kratki, jedan pogrešan odgovor ili predugo oklevanje mogli su drastično da utiču na školarinu.

Pre razgovora studenti su učili kao sumanut. Posle njih, pili bi da proslave ili se uteše. Zbog toga, tokom jedanaest dana prijemnog večina studenata u najboljem slučaju izgledala je zabrinuto i iscrpljeno. U najgorem, lutali bi Univerzitetom poput kljakavaca, praznog pogleda i sivi u licu od premalo sna ili previše pića, ili oboje.

Meni je bilo čudno koliko su ozbiljno svi ostali to shvatali. Velika većina studenata poticala je iz plemićkih ili bogatih trgovačkih porodica. Njima je visoka školarina bila neugodnost zbog koje bi ostali s manje džeparca za konje i kurve.